

- **Lista činjenica No. 5**

Bol u starijih osoba

Bol i patnja često čine pogođenu osobu ranjivijom, osobito kod starijih. Međutim, visoka životna dob sama po sebi također može dovesti do veće ranjivosti što dodatno ugrožava ovaj segment naše populacije. Poznato je da starije osobe imaju najveću učestalost bolesti; mnoge od njih su bolne (Farrucci, Giallaria & Guralnik 2008). Stopa operacija, proceduralnih intervencije, ozljeda (Stubbs i dr. 2013.) i hospitalizacija također su najveći u ovoj dobnoj skupini (Søreide & Wijnhoven 2016). Starenje je često povezano s sporijim zacjeljivanjem i slabijim oporavkom od akutnih ozljeda ili bolesti, što može rezultirati potencijalno većim rizikom razvoja trajnih bolova (Schofield 2007). Suočavamo se s ubrzanim starenjem stanovništva diljem svijeta, a poznato je da je prevalencija boli najveća u ovoj skupini. Uz jednu iznimku (Faer & Ruhe 2012), nedavne sustavne pregledne studije s velikim brojem uzoraka podupiru ideju da se bol povećava s godinama. Sve studije podupiru koncept da su žene sklonije bolovima od muškaraca. Najčešći uzroci boli bili su koljena, kukovi i bol u donjem dijelu leđa. Podržan je i stav da je najčešći uzrok boli porijekla mišićno-koštanog sustava (osteoporoza ili osteoartritis) (Woo et al 2009), iako je visoka učestalost neuropatske boli također pronađena u populaciji smještenoj u domovima za stare osobe (vanKollenburg et al 2012). U cjelini, ova situacija predstavlja izrazito povećan rizik patnje radi boli.

Drugi važan aspekt ranjivosti odnosi se na potencijalno veći štetni odgovor na precipitirajući događaj ili stanje. Kod dijela starije populacije, psihijatrijski (osobito demencija) i medicinski komorbiditeti, krhkost i gubitak fiziološke rezerve mogu smanjiti sposobnost starijih osoba da se učinkovito nose s negativnim aspektima neliječene boli. Polifarmacija i prateće bolesti mogu također smanjiti broj i vrstu dostupnih mogućnosti liječenja i kompromitirati učinkovito liječenje boli (Nobilli et al. 2011). Primjerice, 63% starijih osoba s demencijom imalo je uznemirujuću kroničnu bol u usporedbi s 54% osoba bez demencije na uzorku od 7609 starijih osoba u zajednici (Hunt et al 2015). Uočen je relativni nedostatak namjenskih programa za liječenje boli specifičnih za starije, nedostatak odgovarajućih istraživanja o utvrđivanju boli i njezinim utjecajima u različitim dobnim skupinama, kao i davno prepoznati nedostatak randomiziranih kontroliranih ispitivanja u starijoj populaciji (Reid & Pillemer 2015).). Kao rezultat toga, postoji mali broj dokaza koji bi pomogli voditi sadašnju kliničku praksu, a time i veću vjerojatnost štete u liječenju ozbiljnih bolova kod starijih osoba. Brojni radovi raspravljali su o samoliječenju boli u ovoj dobnj skupini (Tse et al 2013, Karttunen i sur., 2015) prvenstveno zbog nedostatka dostupnih farmakoloških opcija. Starenje i invaliditet povećavaju potencijal za razvoj kronične boli (Molton et al 2014). Uobičajena bolna mjesta su koljena, kukovi i donji dio leđa često povezani s osteoartritisom i osteoporozom. Vjerojatnost razvoja kronične boli je veća kod žena i često je povezana s pretilošću (McCarthy i sur., 2009, Patel i sur., 2013). U konačnici, povećani rizik patnje radi neugodne boli sa smanjenom sposobnošću nošenja s bolovima i izbjegavanjem potencijalne štete povezane s boli naglašava posebnu ranjivost starije populacije u našoj zajednici.

LITERATURA

- [1] Stubbs B, Eggermont L, Binnekade T, Sphery A, Patchay S, Schofield P. (2013) Pain and the risk for falls in community dwelling older adults: A systematic review and Meta-analysis . Archives of Physical Medicine and Rehabilitation [10 Sep 2013, 95(1):175-187. e9].
- [2] Fejer R, Ruhe A (2012) What is the prevalence of musculoskeletal problems in the elderly population in developed countries? A systematic critical literature review. Chiropr Man Therap. 2012; 20: 31.
- [3] Ferrucci, L Giallauria, F & Guralnik, J (2008) Epidemiology of Ageing. Radiology Clinics of North America July 46(4) 643- v
- [4] Hemmingsson ES, Gustafsson M, Isaksson U, Karlsson S, Gustafson Y, Sandman PO, Lövheim H. (2018) Prevalence of pain and pharmacological pain treatment among old people in nursing homes in 2007 and 2013. Eur J Clin Pharmacol. 2018 Apr;74(4):483-488. doi: 10.1007/s00228-017-2384-2. Epub 2017 Dec 20.

© Autorsko pravo 2019 Međunarodno udruženje za proučavanje boli. Sva prava su zadržana.

IASP okuplja zajedno znanstvenike, kliničare, zdravstvene radnike i kreatora politike s ciljem poticanja i davanja podrške proučavanju boli i prijenosu znanja s ciljem liječenja boli diljem svijeta.

- [5] Hunt LJ, Covinsky KE, Yaffe K, Stephens CE, Miao Y, Boscardin WJ, Smith AK. (2015) Pain in Community-Dwelling Older Adults with Dementia: Results from the National Health and Aging Trends Study. *J Am Geriatr Soc.* 2015 Aug;63(8):1503-11. doi: 10.1111/jgs.13536. Epub 2015 Jul 22.
- [6] Karttunen NM, Turunen JH, Ahonen RS, Hartikainen SA. (2015) Persistence of noncancer-related musculoskeletal chronic pain among community-dwelling older people: a population-based longitudinal study in Finland. *Clin J Pain.* 2015 Jan;31(1):79-85. doi: 10.1097/AJP.000000000000089.
- [7] Nobili A, Garattini S, Mannucci PM. Multiple diseases and polypharmacy in the elderly: challenges for the internist of the third millennium. *J Comorb.* 2011;1:28-44. Published 2011 Dec 27.
- [8] Molton I, Cook KF, Smith AE, Amtmann D, Chen WH, Jensen MP. Prevalence and impact of pain in adults aging with a physical disability: comparison to a US general population sample. *Clin J Pain.* 2014 Apr;30(4):307-15. doi: 10.1097/AJP.0b013e31829e9bca.
- [9] Reid MC, & Pillemer K. (2015) Management of chronic pain in older adults. *BMJ* 2015; 350
- [10] Schofield P (2007) Pain in Older Adults. *Rev Pain.* 2007 Aug; 1(1): 12–14
- [11] Smith AK, Cenzer IS, Knight SJ, Puntillo KA, Widera E, Williams BA, Boscardin WJ, Covinsky KE. (2010). The epidemiology of pain during the last 2 years of life. *Ann Intern Med.* 2010 Nov 2;153(9):563-9. doi: 10.7326/0003-4819-153-9-201011020-00005
- [12] Søreide K, Wijnhoven. B (2016) Surgery for an Ageing Population. *BJS* 2016; 103: e7–e9
- [13] Woo J, Leung J, Lau E. (2009) Prevalence and correlates of musculoskeletal pain in Chinese elderly and the impact on 4-year physical function and quality of life. *Public Health.* 2009 Aug;123(8):549-56. doi: 10.1016/j.puhe.2009.07.006. Epub 2009 Aug 25
Patel et al 2013
- [14] Tse M, Wan VT, Wong AM. (2013) Pain and pain-related situations surrounding community-dwelling older persons. *J Clin Nurs.* 2013 Jul;22(13-14):1870-9. doi: 10.1111/jocn.12238. Epub 2013 May 17
- [15] van Kollenburg EG, Lavrijsen JC, Verhagen SC, Zuidema SU, Schalkwijk A, Vissers KC. (2012) Prevalence, causes, and treatment of neuropathic pain in Dutch nursing home residents: a retrospective chart review. *J Am Geriatr Soc.* 2012 Aug;60(8):1418-25. doi: 10.1111/j.1532-5415.2012.04078.x. Epub 2012 Jul 12.

AUTORI

Patricia Schofield, PhD, Co-Chair Global Year Task Force Faculty of Health, Education, Medicine and Social Care Abertay University Dundee, United Kingdom
Stephen Gibson, PhD National Ageing Research Institute Melbourne, Australia

PRIJEVOD

Darija Venžera Azenić

© Autorsko pravo 2019 Međunarodno udruženje za proučavanje boli. Sva prava su zadržana.

IASP okuplja zajedno znanstvenike, kliničare, zdravstvene radnike i kreatore politike s ciljem poticanja i davanja podrške proučavanju boli i prijenosu znanja s ciljem liječenja boli diljem svijeta.

O svjetskom udruženju za liječenje boli (IASP) ®

IASP je vodeće profesionalno udruženje za znanstveno proučavanje, primjenu i edukaciju na području boli. **Članstvo je otvoreno za sve profesionalce** uključene u istraživanje, dijagnosticiranje i liječenje boli. IASP ima više od 7.000 članova iz 133 zemlje, 90 nacionalnih ogranaka i 20 specijalnih interesnih grupa.

Kao dio Svjetske godine u liječenju boli kod najranjivijih, IASP nudi niz dokumenata pod naslovom **Liste činjenica**, koje se bave specifičnim temama povezanim sa bolom u ranjivim skupinama stanovništva. Ovi dokumenti su prevedeni na mnogobrojne jezike i dostupni su za slobodno preuzimanje. Posjetite nas na www.iasp-pain.org/globalyear za više informacija.